

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ :

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

Сретна нова година!

Овим поздравом предусретају се данас наша браћа и сестре у свима крајевима нашег народа, па с тим речма излазимо и ми овим првим бројем нашим поштованим читаоцима на сусрет и довикујемо им: сретна вам била нова година!

Нова година је, поштовани читаоци, у животу нашем важан догађај, јер то је одсек извесних дана наших, који нам казују, да ваља у мислима и делима мало застати и разгледати онај низ дела наших, што смо порадили, и премерити труде и подвиге, што смо претурили преко главе; то је дан, кад ваља сваки разборит човек да се разрачунава сам собом, да прелистава рад и дела своја, па да отуда извлачи закључак за свој будући рад, који му у приватном и јавном животу предстоји, те с тога смо наумни и ми, да мало прелистамо наш јаван рад за прошле четир године од како смо се појавили на српском јавном хоризонту и да видимо, е да ли је овај пут добар којим пођосмо.

Ми завирујемо у једну, у другу, трећу и четврту годину нашег рада, па не можемо да уочимо ништа, што би нам казивало, да треба да напустимо, видимо још празнине, које би ваљало попуњити,

али кад загледамо у мали ред наших сарадника и у мали број наших претплатника, а ми мислимо да се уздржавамо од разгранатија рада, јер би нас могао лако, као и многе друге наше листове, живота стати, те ћемо се тако задржати и даље у овако скромним и уским границама, што судимо, да је боље и овако скромно чекати лепе дане, него прекидати живот.

Можда ће когод из ових горњих речи судити, да смо уображени и да о себи сувише високо мислимо, па да и ту сумњу скинемо, наводимо, да су нам одобрили правац и похвалили рад многи одлични и образовани људи, сви наши јавни листови и сав разборитији део нашег женског света. Ево и у најновије доба пише нам једна одлична Српкиња овако: „Ја бих желела, да могу пажњу свију Српкиња на тај наш лист обратити и у њима за њ иста осећања разбудити, која ја осећам. Желила бих, да видим све образоване Српкиње здружене око тог нашег женског листа, радећи узаједно и трудећи се, да нам лист од године до године напредује и постане средиштем умног рада свију Српкиња“. Ове речи једне умне и родољубиве Српкиње казују јасно, да о себи и сами скромно мислимо и да смо погодили пут мио и добар за наше српске моме, љубе и

матере и да се овим путем и овим начином може једном доспети, до оне мете, којој ова образована Српкиња замишља а за којом и ми од свег срца тежимо, а то је, да наш лист буде средиште умног рада васколиких образованих Српкиња, којих је, хвала Богу, сваким даном више, и радова-

ли би се из све душе, кад би дочекали доба, да можемо овај наш умни и морални рад поверити искључиво нашим женским рукама, да га даље шире и унапређују на своју и народну лепшу срећу и бољу будућност, те у то име довикујемо свима и свакој: сретно вам било идуће ново лето!

† МИША ДИМИТРИЈЕВИЋ.

Лицем на Туцин-дан пре подне, после 11 сати, прекинут је насилним начином живот Мише Димитријевића власника листа „Браника“, књижевника, публицисте, члана књижевног одбора, бившег подпредседника књижевног одељења „Матице Српске“ и т. д. Родио се у Новом Саду 2. фебруара 1846 г. изучио је гимназију у Нов. Саду и Карловцима и правне науке у Будапешти и полагао је испите свуда с одликом.

Миша Димитријевић беше редак човека. Још пре 20 година, кад се оно народна омладина с ове и с оне стране Саве и Дунава понела на крили срп. народног одушевљења за народни виши духовни и морални живот, стао је Миша у прве редове најодушевљенијих омладинаца и како се још онда топлом љубављу за народну срећу и напредак загрејале груди, тада младића од 20—22 године, нису се никад више ни расхладиле, него су све жешће пламтиле за благо народа свога, те га ни строге званичне дужности, као варошког сенатора и приседника сиротињског стола нису могле да уздрже од родољубивог рада за народ у месту и у целини. Та одушевљена радња за опште добро свога народа и целог човечанства стекла је покојнику много приврженика и поштовалаца не само у нашем маленом народу, него и у ширем свету.

Миша Димитријевић је био један од најбољих и најтемељнијих критичара наше лепе књижевности и био је даровит и китњаст беседник; његова је беседа о про-

слави 25. годишњице нашег песника Змај Јована Јовановића прави ремек беседнички; а и друге његове беседе, које су држане приликом матичиних и других народних светковина, слушане су и читане у сласт.

Миша Димитријевић био је и велики поборник женске боље судбе. На нашим народним саборима живо се заузимао за више женско образовање, а и у месту као члан месног школског одбора и као негдашњи председник патроната новосадске више девојачке школе залагао је много труда и рада за бољи и виши просветни живот нашег женског нараштаја. И она његова достојанствена реч, којом је устао у своме листу „Бранику“ да брани права краљице Наталије, као жене и матере показује, како је његово срце топло куцало за срећу и боље дана женске половине.

Он је и у нашем листу прошле године написао један леп чланак „Највећа српска добротворка“, који је истина потекао са кривог страног новинарског извештаја, али се ипак види, како је он живо пратио развитак и дела наших женскиња и како се радовао, кад је угледао ма с које стране женска добра и велика дела.

И ови кратки и малобројни знаци, које смо овде тек летимице навели, казују нам јасно, да смо у покојнику овом изгубили изврвену умну снагу, племениту и родољубиву душу, која заслужује, да је се и ми овде сетимо с пуним поштовањем и да јој при последњем растанку довикнемо: рајска душице, вечан ти спомен међу нама!

ИЗГУБЉЕНА ЖЕЉА.

Послала сам мисао једну
Звездама у недоглед,
Да с' приближи светској тајни
Што им златан крије ред.

Ал' ми мисао још занела
Жељу једну у свој лет,
Та се жеља изгубила
У вечити онај свет.

Будимишта.

Лакша, јача, душевнија
Него мисао што је та,
Отргла се она сама
У бескрајност светова.

Мисао ми се повратила
Тако тамна као пре —
Жеља вија нерешимо,
Слепо тражи, слепо мре.

* *

ДРАГО КАМЕЊЕ НА СВЕТСКОЈ ИЗЛОЖБИ У ПАРИЗУ.

Од Мите Петровића.

I.

Још као мало дете слушао сам приче, како се унутра у утроби земље налази нагомилано небројено благо. Дубоко доле у земљи простиру се дивни дворови од сувога злата, око њих брегови и стене од самог драгог камења, а по бистрим потоцима ваљају се крупна зрна алама камена. Свет духова, који чува то подземно благо, да до њега не дође грамзљив поглед људи са земље, живи у вечитој светлости, коју на све стране око њега распростире чудна ватра из драгог камена. Колико сретне деце сневало је о тим подземним световима, који својим тајнама тако лако заносе младу машту!

Беше ми као да су оживеле те приче мога детињства, кад сам летос на светској изложби у Паризу ступио у изложбу бижутерије. Необичан сјај, који ме сусрете са свију страна, чисто ми засенио очи и немо сам застао на улазу у тај невиђени, вилински стан. Све пожуде жељнога женског срца могле би се ту задовољити и заиста нису женскиње на великој лањској изложби ни једно њено одељење толико посећавале и тако дуго у њему боравиле као у тој јувелирској изложби.

Иста изложба налазила се у огромно великој централној палати на сразмерно малом престору на левој страни од централне галерије у одељењу „Разних индустрија“. Али на том малом месту било је тада нагомилано највише блага овога света. Изложене драгоцености престављале су

вредност од скоро 50 милијона франака. Најдрагоценије ствари из француске крупске ризнице, дијаманти и разно друго драго камење беше ту начичкано једно до друго и неодољивим својим чарима изазивало је дивљење свију, а нарочито женских гледалаца. У једном орману био је изложен прекрасан коље у рубинима Марије Лечинске († г. 1768.), жене Луја XV. и то у истом оном облику, као што га је она за живота носила. Ни један знатнији парижки јувелир није изостао са изложбе, сви су дошли на утакмицу, која је по ново потврдила њихов вековни глас, да им нема нигде на свету пара. На ни једној досадањој изложби није се могло видети на окупу толико адиђара и драгоцених накита као овде.

На средини ове вилинске дворане стојао је један засебан стаклен орман, из ког је очаравајући блистао „Регенат“, најсавршенији и најславнији брилијант на свету. Камен тај нађен је год. 1702 у Источној Индији. На тамошњем дијамантском пољу нашао га је један роб, који је себе обранио на бедру, да би могао камен сакрити под повезом. Дуго није сиromaх знао, како ће да прода камен, док се најпосле није ради тога поверио једном матрозу. Али овај му отме драгоцен камен, а роба баци у воду, где се удавио. Исти матроз прода после камен Питу, тадањем гувернеру у Индији, за 1000 фуната штерлинга, прохарчи повце за кратко време и за тим се обеси. Пит прода на-

брзо свој дијамант француској круни за $3\frac{3}{4}$ милијона франака. Камен је био тада тежак 410 карата,^{*)} али пошто је обрушен — што је трајало две године дана, а коштало 27.000 талира — изгубио је две трећине од своје величине, тако да је сад тежак $136\frac{3}{4}$ карата. О великој револуцији г. 1792. украћен је заједно са свима крунским дијамантима, али су га брзо опет нашли. Република дала га је у залог једном берлинском трговцу и кад су га доцније искупили, красио је дугме на мачу Наполеона I. Сада, кад нема више ни француских краљева ни царева, смештен је славни „Регенат“ у великим збиркама у Лувру у т. з. галерији Аполоновој, одкуд је заједно са својим орманом донесен у изложбу.

Не далеко од тог дивног камена могла се одмах у „Ловачкој и рибарској изложби“ видети друга ретка дивота. У истој је била изложена мала збирка бисера, коју су ценили на 3 милијона. Оконцу једном висило је ту једно зрно бисера изванредне величине (162 грена) у вредности од 75.000 франака. Бисер тај привлачио је гледаоце скоро тако исто као и „Регенат“.

Али „Регенат“ није био једини велики дијамант на изложби, она је гостољубиво примила у своје галерије и највећи дијамант, што је до сада нађен на земљи. Исти је био изложен на Марсовом пољу у павиљону Предгорја Добре наде. И тај павиљон био је једна од најјачих привлачних тачака за све љубитеље накита, дакле особито за женскиње. У једном огромно великом орману беше пуно пупцато накита и дијаманата за више милијона, а међу њима блистао се и највећи дијамант на свету. Исти је тешак 482 карата, а нађен је истом пре неколико месеца у Боерским рудницама. Вештим механизмом осветљиван је ноћу тај скупоцени орман електричном светлошћу и море од светлости, које се тада расипаше, пружало је тако диван приказ, да га за цело неће нико заборавити, ко га је видео. Поменути дијамант имао би нечувено велику вредност, да се не примећује само на њему као код свију капских дијаманата неко жућ

касто преливање, које истина врло слабо, али му ипак вредност повија.

И у изложби Сједињених Држава видели смо много драго камење. Нарочито је многе дијаманте изложио јувелир Тихани, међу њима један које у вредности од два милијона франака. Врло лепо драго камење разних врста видело се даље и у павиљону аргентинске републике.

Разуме се, да је све то изложено драго камење изазвало опште дивљење. Као још у прадавна времена, тако је оно и данас остало у непромењеној мери омиљени предмет необуздане жудње људске. И заиста нема ни једног другог тела на свету, које би било тако бистро и провидно, које би се тако дивно блистало и које би се отликовало тако великом тврдоћом и тако живим јаким сјајем као драго камење. Све на њему издаје, да га је сама природа за то створила, да кити и украшава.

Већ стари народи познавали су вредност драгога камења, понајуре Инди, којих је домовина тако богата тим минералним благом. Исто тако су Египћани и Израјилћани ценили и уважавали драго камење, а за Јелине се мисли, да у доба Омирово нису још за њега знали, али доцније у 7. и 6. столећу пре Христа било је драго камење и код њих опште распростра. У Римљана је за време царева овладао тако јак луксус са драгим камењем, да је наш данашњи луксус према томе само мала ствар. Стари народи нису уважавали драго камење само због његових изванредних спољашњих својстава, него су још тврдо веровали, да се у том камењу налази скривена нека тајна, чудотворна сила, која велику моћ даје ономе, у ком се такав камен налази. И за „алем камен“ наших народних песама вели Даничић у свом „Рјечнику“, да означаје чудотворан камен и да је та реч арапског порекла.

Просвећена садашњост не познаје више у драгом камењу те тајне мистичне силе, него га високо цени због његових већ поменутих спољашњих својстава, даље због његове реткости и изванредне постојаности. Све право драго камење одликује се наине тим, што му не могу да нашкоде

^{*)} Драго камење мери се на карте, од којих 5 иде на 1 грам.

никакви спољашњи утицаји, ни најљућа цеђ ни најјача киселина ништа му не могу, а због велике тврдоће не може се загребсти нити му наносе штету удари. Због тога, што је тако јако тврдо, даје се дивно углачати, од чега добија ненадмашан сјај, оштре ивице и рез, и изванредно чисту површину, што се не може постићи ни код једног другог камена.

Драго камење, као што нам га природа даје, изгледа наине често са свим незнатно. Тек глачањем, брушењем добија оно у пуној мери своја дивна својства, ради којих га људи цене и тим радом неописано му се повиси сјај. Стари Египћани, исто тако Грци и Римљани знали су врло вешто да режу драго камење, како удубљено (*геме*), тако и узвишено (*камеје*), тако, да их ни данас није нико у тој вештини претекао. Али нису знали брусити камење. То се почело радити истом у средњем веку, вештина та једнако је усавршавања и у новије доба дотерала је до врло великога савршенства.

Већина драгога камења бруси се прахом од шмиргла, али за дијамант и корунд мора се узети баш сам прах од дијаманта, јер као на тврђе тело може га углачати само дијамант. То је неописано тежак и трудан посао, који захтева велику вештину. Пре су најлепше и најбоље брусили дијаманте у Амстердаму, сада има већ и у Паризу знатнијих радионица.

И брушење дијаманта било је врло лепо представљено на светској изложби у павиљону Едуарда Нирмана из Холандске. Исти се налазио на Марсовом Пољу, баш лево од танане Ефелове куле. На сред павиљона стојао је велики орман у стилу Ренесансе, у ком се налазило више него за два милијона дијаманата. Са страна биле су намештене трпезе, на којима се камење најпре ломило и за тим грубо стругало. Брушење довршили су млинови, који су били поређани око једне трпезе. И стари један неспретао млин био је ту изложен ради упоређивања, да се види, колики је пелик напредак постигнут у обрађивању дијаманта. Овај павиљон био је електричним звонима везан са здањем полиције, да би помоћ што пре дошла за случај пожара или ако би се који одвећ страстан

посетилац машио са грешном намером за који од сјајних камичака. А неда се порећи, да је искушење за многе било врло велико!

Брушењем драгог камена иде се за тим, да му се изглед улепшта. Облик, који ће му се при том дати, зависи од врсте и величине камена, као наравски и од намене (да ли за прстен, за мишћуше, за брош, гривну, иглу и т. д.).

На сваком брушеном, уоквиреном камену разликује се горњи део (круна, павиљон) и испод њега доњи део (киласа). Оштра ивица око камена, која раставља та два дела, зове се *рундиста*. То је дакле најшири део камена. Кад оквир обухвата само ту рундисту, онда и горњи и доњи део камена леже са свим слободни и то се зове уоквирити камен а јоуг (а жур). Све лепо камење обрађује се тако а јоуг. Код мање лепог и чистог камења, где ваља какве погрешке прикрити, обухвата оквир сву доњу страну камена, па ако је камење провидно или прозрочно метне се тада често испод њега и листић од злата, сребра, калаја и т. д., да би се тим вештачки појачала боја и сјај.

Најзгоднији облик, да се што потпуније истакну све красоте како за дијамант тако и за већину другог драгог камења, јесте и остаје *брилијант*. Узгред буди речено да је кардинал Мазарен дао резати први брилијант. Само наји овидније, дакле и најдрагоценије камење, даје се тако брусити. Брилијант изгледа као двострука пирамида, која је на горњем врху јако, на доњем само мало окрњена. Равнина на горњем врху зове се „табла“, на доњем „калета“. У правилног брилијанта доња је пирамида два пут виша од горње и табла два пут већа него калета. На странама обеју пирамида углачане су мање равнине, које се зову *фасете*. Најлепши брилијанти имају 56 таквих фасета, који мање вреде 32 или 24, а обични брилијанти само 16. Од тих малих фасета одбија се и разлаже се светлост као од призама и због тога буде онда преливање боја јаче, што особито лепо изгледа.

Друга јако распрострањена форма за драго камење је *розета* или *ружа*. Она из-

гледа као обична пирамида, излази дакле горе у врх. На доњој је страни са свим равна, а озго су на њој углачане у два реда 12 до 14 фасета.

Често се виђа и плочаста форма или *табла*. Код исте је камен горе и доле гладак, или може имати горе и неколико фасета.

ПРОСЈАКОВ ГРОБ.

— А. ПЕТЕФИ. —

Вао зверка при последњем часу
Стар просјак се по пустама крио,
Где положи остатак живота,
Што је тако теретан му био.

Пастири му наишли на тело,
Па су онде ископали раку.
Ту ни жбунка нема, па му с тога
Место крета ударили штаку.

О куку јој обесили торбу,
Да и жртву гроба тим казива,
А земља му — ка' ваљана мајка —
Травом, цвећем хумчицу покрива.

Е, тако је!... некад у животу
Виле му се заплане рите,
Сад на раци најлепши му њилим,
Најкрасији цветови је ките.

Но све једно! за њега је главно:
До жељеног покоја што дође.

Солбор, 1889.

Нико не би рекао: кроз какве
Опасности за живота прође!

Он, који је носио до скоро
Ону суху, чворновиту грану,
Махао је мачем на бојишту
Као прави јунак на мегдану.

Борио се, где најчвршћа беше
Душманинска немилосна стега.
А за своје господаре, који
Одмах за тим оставише њега.

Смирио се... нестало је давно
Бојне вике, сиромаштва, беде;
Удаљен је сад од света, људи, —
Врло ретко онуд ко и греде.

Тек што птица од разних гласова
Кад-кад пој му на палици склана.
Шта ли може певати на крету,
Па још кад је од просјачког штапа?!

Ив. М. Поповић.

ПРВЕ ХРИШЋАНКЕ.

Од Станна.

Марија седе код ногу Исусових и слушаше речи његове; а Марта се беше забунила како ће га дочекати, и прикучивши се рече: Господе! зар ти не мариш, што ме сестра моја остави саму да служиш? реци јој дакле, да ми помогне. А Исус одговарајући, рече јој: Марто! Марто! бринеш се и трудиш за много, а само је једно потребно. Марија је избрала „благају част“ (племенито дело,) које се неће узети од ње.

Кад год чујем или сам прочитам ове свете речи из јеванђеља св. Луке, изчезне ми грешна садашњост, па ми се створи

пред очима ова красна слика, те гледам Спаситеља у кући Мартиној, која се труди, да што лепше угости милог госта и Марију где седи код ногу Исусових те прима од Богочовека веру љубави. Огањ вере и љубави озарио јој красно лице, душом и срцем одала се божијој речи и — гледајући прву хришћанку, како се моли Богу духом и истином, и нехотице ми дође мисао да сравним прве хришћанке са модерним данашњим хришћанкама.

Не знам, хоће ли нам женски свет занимати расправљање оваког питања, али се надам, да се још није сасвим угасио огањ вере у наших Српкиња; надам се,

да ћу ваљда још и подстаћи пламичак, који још тиња у грудима мојих драгих сестара, чија будућност ми лежи на срцу, јер од њих зависи будућност будућег нараштаја српског.

Трудићу се, да прво разјасним расположење духова при очекивању Месије, да разјасним оно грозничаво стање, у ком се налазили Јудеји и остали народи Грци и Римљани, када се Спас родио и кад је после своју божанску науку почео проповедати, те да будемо у стању да схватимо и разумемо одушевљење, које је обузело и мушко и женско и старо и младо за време бављења нашег Спаса на земљи и за првих столећа после Христа.

Краус вели у својој црквеној историји: „Die Menschwerdung Gottes war das Postular der Zeit geworden. Geradezu um die Zeit Christi setzte die Messiasidee das jüdische Volk in fieberhafte Bewegung und auch in der heidnischen Welt fehlte es nicht ähnlichen Hoffnungen und sehnsüchtigen Ahnungen.“

Месијанска пророштва могу се наћи у најстаријим књигама старог завета, но ја ћу споменути само најважнијег пророка из VIII. века пре Христа.

Отворите у Даничићевом преводу књигу пророка Исаије; тамо се налазе најпотпунија месијанска пророштва. На једном месту вели: „Послушај ме народе мој, јер ће закон од мене изићи и суд свој оставићу да буде видело народима. Близу је правда моја, изаћи ће спасење моје и мишице ће моје судити народима; мене ће острва чекати и у моју ће се мишицу уздати.“

У 53. глави тако је верно и тачно описана страсна недеља и смрт Христова међу злочинцима, да изгледа, као да писац описује догађај, који се догодио за његово доба а не седам столећа доцније. На другом месту опет прориче о страсној недељи говорећи: „Леђа своја подметах онима, који ме бијаху и образе своје онима, који ме чупаху; не заклоних лица својего од руга ни од заплувања“. А како нас привлаче у хришћанство пророчански дух Исаије? „Ој, жедни који сте год, ходите на воду, и који немате новаца, ходите, купујте и једите; ходите, купујте без но-

ваца и без плате вина и млека. Зашто трошите новце своје на оно, што није храна и труд свој на оно, што не сити? Слушајте ме, па ћете јести што је добро и душа ће се ваша насладити премилине. Пригните ухо своје и ходите к мени, послушајте, и жива ће бити душа ваша и учинићу с Вама завјет вјечан, милости Давидове истините.“

Могоао би за доказ навести још ваздан места из старог завета, но доста је и оволико, да се види како је јасно била одређена идеја о Месији; и да је све старозаветне књиге сваки Јудејац добро знао нема сумње, те је по томе и вера у Месију била жива и доводила Јудејца у грозничаво нестрпљење. А долазак Месије очекивали су баш за доба цара Ирода по смислу пророштва, за то и вели Краус: „Geradezu um die Zeit Christi setzte die Messiasidee das jüd. Volk in Fieberhafte Bewegung“. У таком истом стању били су и остали народи у пространој римској царевини цара Августа. И они су очекивали Спаситеља после оних ужасних ратова грађанских, који су беснили за време Марција, Суле, Катилине и триумвирата пре оснивања монархије.

Да би нам расположење савременика Христових још јасније постало узећу у помоћ новозаветне књиге.

Отворио сам св. јеванђеље од Јована. У првој глави говори јеванђелист о Јовану Крститељу, који се појавио као звезда Даница, да објави свету, да ће се скоро појавити сунце правде, сунце истине; па већ његова појава доводи Јудејце у грозничаво нестрпљење, те шаљу депутацију из силедриона, који је једини властан да решава у свима верским питањима, особито у месијанским, да га запитају: које, и он признаје, да није Христос, већ да је само дошао, да му поравна пут, па да ишчезне, као што звезде Данине нестаје, кад се сунце роди. За то и вели за себе: Онај т. ј. Христос, треба да расте а ја да се умањујем.

Какав је покрет произвела Христова појава видимо из следећег: По том стаде Исус преко мора Галилејског крај Тиверијаде. *И за њим иђаше мноштво народа, јер виђаху чудеса негова, која чинаше на*

болесницима. Даље се вели: А у јутру опет пође у првву и сав народ иђаше к њему; и сједавши учаше их. Врхунац грозничавог расположења духова огледа се у 10. глави, да им се јави, говорећи: „**ДОКЛЕ ЋЕШ МУЧИТИ ДУШЕ ВАШЕ? АКО СИ ХРИСТОС КАЖИ НАМ СЛОБОДНО.**“ А шта им Исус на то вели; ја вам казах, па неверујете. *Дела која творим у име оца својега она сведоче за ме. Али ви не верујете, јер нисте од мојих оца,* као што вам казах. Овце моје слушају глас мој и ја познајем њих, и за мношћу иду: И ја ћу им дати живот вечни, и никад неће изгинути, и нико их неће отети из руке моје.“ А Јевреји опет узеше камење да га убију.

Када је Исус по 11. глави јеванђелиста Јована васкрсао Лазара из мртвих побудише се главари свештенички, те сабраше скупштину, где закључише да га убију. — Одушевљење народа достиже врхунац свој, када је Христос после васкрснућа Лазарева дошао у Јерусалим, где му сав народ изађе на сусрет простирући своје одело и грање од финика, куда је пролазио кличући: „Осана! благословен који иде у име господње, цар Израилев.“ После овога догађаја наскоро почиње криминална парница против Христа пред Пилатом. Не могу прећутати а да не споменем значајне речи Исусове, које је пред Пилатом изговорио: „**Ја сам за то рођен и за то дођох на свет да сведочим истину. И сваки, који од истине слуша глас мој. Па да ли је могао Пилат и да не запита: шта је истина?**“

Не би скоро довршио кад бих и даље сликао стање оног доба и душевно расположење Јудејаца. Држим, да сам са овим кратким нацртом искупио задану реч, те ћу се трудити да разјасним грозничаво расположење духова за време Христа.

Кад живо себи претставимо ову слику,

онда ћемо бити у стању да схватимо и одушевљење првих Хришћана, за које се вели у св. писму: „*И наунише се сви Духа светог*“. Или зар одушевљење, огањ вере, није дар божији, дар Духа светог? Зар смо кадри што извршити без дара тог? *Узалуд имаш вере, ако немам и одушевљења, које те напред креће.* А да ли то одушевљење од нас зависи? Не, већ је дар божији, као и љубав. Књижевници, фарисеји, лицемери имали су вере, па за то опет Христос најжешће њих напада и обара. Да ли да наведем речи Исусове против њих?

У 23. глави јеванђеља по Матеју стоји: „*На Мојсијеву столицу седоше књижевници и фарисеји. Све дакле што вам реку да држите, држите и творите, али што они чине, не чините; јер говоре и не чине. Него вежу бремена тешка и не згодна за ношење и товари на плећа људска; а прстом својим неће да их прихватите.*“ А одмах даље: „*Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемери, што затварате царство небеско од људи; јер ви не улазите нити дате да улазе који би хтели. Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемери, што једете куће удовичке и лажно се Богу молити дуго; за то ћете већма бити осуђени.*“ А врло је значајно, особито за наше доба: „*Тешко вама књижевници, фарисеји, лицемери, што дајете десетак од метвице и од копра и од кима, а остависте што је најпретежније у закону: правду и милост и веру.*“

Када целу 23. главу проучимо, онда ћемо схватити, како мора бити Богу одвратна наша модерна вера без дела? Где је одушевљење, огањ вере? Разумним и природним васпитањем можемо потстицати огањ вере у детету, а то је кадра потпуно само *мати.*

Сестре драге! велику одговорност примате на себе! **Ово је ваше поље, које не смеете напустити.**

и једна се махна на човеку не појављује тако рано као лаж, а ни једна опет није од тако штетних последица по самог човека и по друштво као она. Лаже се сваки клони, на лажу сваки мрзи, свуда га презиру, јер лажа делом и речма показује, да је без карактера. На његову се реч не може нико ослонити; а кад се у друштву пољуља вера у истинитост: онда и друштву и народу том нема напретка ни дуга века. Поштење најдуже траје, поштење је претежније од злата, а у лажи је плитко дно и лажливац и крадљивац два брата рођена, вели наша пословица. И као год што поштење везује људе и народе, тако их опет лаж раскида, туђи, одвраћа и ствара у друштву несносно стање, праву несрећу.

Наша је дужност дакле, да идемо сви за тим, колико нас год има, да радимо сви на том, где год нас има, да се та махна не увуче у наше породице, у наш народ и у наше друштво. Ако смо сви искрени, истинити, отворени, биће нам добро свима, сви ћемо се осећати задовољни, срећни, а чим осетимо, да нисмо у искреном друштву, чим докучимо, да нам се у очи лаже, чим дознамо, да нам се ласка и претвара, а нама је одмах несносно и бежали би из тог друштва, из тог кола. А како нам је слатко, кад осетимо, да смо међу искрене и верне пријатеље, како нам је мило, кад можемо да будемо слободни и искрени и како нам је лако на души, кад можемо да изнесемо отворено срце, а да се не бојимо, да смо пред лажом, варалицом, подмуклицом!

Лаж се приказује свету под разним видом и разним именима, па и у појави је својој нестална. Она вам често излази као незналица и уобразиља и онда је невина као дете и као таква се појављује само код деце и код необразованог света. Шта често пута рекне дете нешто, што се с истином не слаже и колико пута можете чути проста човека и жену да причају ствари, које немају истините основе. Колико пута ћете чути дете да разговара с лутком, с играчком. Колико прича и при-

поведака има у народу, што су поникле из његовог уображења; колико и данас још помућују разум и срце народу оне силне чини, привиђења, врачања, сујевере, све, што се оснива на уображење и незнање, а овамо се зна, да је све то лажно, неистинито.

Кад се лаж у тако невином облику појави код човека, онда је и сама невина и безопасна по друштво, али је ипак штетна по оно лице. Па и таку невину лаж не треба пустити да отме маха, да се укорени; јер ће шкодити појединима, а кад се намножи и друштву.

Овака се лаж лечи најбоље науком, обавештавањем и тврдом вером у Бога, а то се добија најбоље и највише школом, књигом и црквом.

Лаж се појављује и у шали, кад хоће кога да забави, да насмеје, да разоноди, ал ипак је и у таком облику немила, а често навуче друштву и појединима и велике несреће. Тако н. пр. прича се, да је један човек у шали обмануо дете, које је било пошло у оближњу ворошицу по лечника болесном оцу. Деран од својих 10 година није знао добро пута до варошице па запита човека једног, куда се најбрже може отићи у оближњу варош, коју је делила једна речица од села детињег и преко које је водио мост један, а овај из шале упути дете на погрешан пут, те је дете лутало више од два сата тражећи мост (ћуприју) и кад није нашло, потегло преко реке која се почела слеђавати и сирото се утопило, а мати кад ни до до вече није дочекала дете на ни лекара уплаши се и пође ноћу да тражи дете, па у јаду свом нађе и сама гроб, јер ју је зима савладала; а болесник опет без помоћи лекареве и без неге испустио је и сам сутра дан своју бедну душу не дочекавши ни жене ни детета више. Тако, видите, једна шала, једна обмана дошла је главе целој овој породици и за то лаж и обману ваља избегавати и искорењавати, јер, као што видите, може да почини и у шали грдне несреће.

Лаж потиче понајвише из интереса, да се њоме што добије, извојује, а потиче и из страха, да се избегне замишљења опасност и казна. Она што потиче из интереса, та је најонакија и у друштву да нашњем најчешћа; њу ваља искорена изчунавати одмах чим се појави, а појави се још у раном детинству.

Као год што је лаж разног облика, тако ваља према њој узети и разне начине за искорењавање. Неупутним васпитањем и рђавим примерима се изазива и ствара лаж, а тако се опет добрим васпитањем и лепим примерима најлакше искорењује. Родитељи, учитељи и старешине нека својим искреним говором отвореним понашањем буду свагда светао пример деци и млађима, и нека никад ни у шали не говоре пред децом ствари, што се с истином не слажу, а тако исто нека никад не траже од деце, да лажу, а још мање да трпе да им деца у лажи траже задовољства и забаве; не ваља допустити деци да кога обмањују или чиме заварavaju, јер могу тај обичај пренети и у старије дане своје, па као што се види из горњег примера, може се и шалом и обманом напети велико зло.

И одвећ строги поступак с децом, и претња у напред могу да начине од деце лажама, што се боје казни; а чим се примети на деци да лажу одмах их ваља изобличити и показати, да се гнушате тога. Искреном, отвореном детету ваља старији да указују своје поверење и да га тим отликују, а лажи ваља показати и делом и речма, да негодујете то.

Према отвореном и искреном детету ваља и у казни блажији бити и дати му осетити, да је баш његова искреност помогла да му је казна блажија и ако је згрешио.

Где се на ове прилике пази, где се лепим примерима искрености излази пред млађе и где млађи немају прилике, да се на рђав пример угледају, ту, у такој породици не може да се укорени лаж; а нама свима треба да је стало до тога, да нам млађи параштај буде и бољи и честитији па и сретнији од нас, те с тога смо пустили ове редове у наш лист, да подсетите у првој линији матере наше, па и остале старије, да чувају дечицу своју од ове гнуене и онаке заразе, која је доста јако заредила већ по нашем данашњем друштву.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Дом за учитељице угарске. У течају прошлог новембра месеца довршен је и освећен у Будапешти дом за учитељице. Код нас ће то бити така новина, да већина наше публике неће знати ни какви су то домови и за какве цели служе они. А то није ни чудо; јер наш је народ морао да чува 500 година границу од азијатске тираније, а међу тим је остали свет у Европи радио на свом културном полету, те је тако и доспео до висине да нам служи за углед на просветном пољу. Од суседни нам народа најбрже корача данас Мађарски народ путањом културног напретка, јер су му прилике за то повољније од свију суседних народа и доспео је ево већ тамо, да може не само матери-

јално боље награђивати чланове, који највише потпомажу културни развој, него ево подиже дом за старе, изнемогле или унесрећене учитељице свога народа, да овим трудбеницама народним осигура живот и скине бригу и за црне дане, кад на њих наступе.

Под протекторатом велике херцегине Марије Доротеје основала се тек пре неколико година једна нарочита женска добротворна задруга, која је до сад млога добра почивила, а највеће је добро, овај учитељички дом, који је подигла на најлепшем будапештанеком „ордијевом“ друму. Здање је на спрату, има 14 дворана, које су скромно, али укусно намештене и од којих су 4 већ на уживање одређене. Намештање дворана поверено је потпредседници задруге гђи

Јованки Бишицки, која је на ту цел од барона Хирша измолила 5000 фор. прилога, Земљиште је варошки поклон, велико је и баштом засађено, од сокака гитором заграђено. У дољњем одељењу (сутерену) су смештене: кујна, чељадске собе и собе за смок, јер ће питомице овога завода имати ту слободан, стан, огрев, послугу и храну. Имаће на распеложјењу и лепу библиотеку, за коју је већ поклонила прекрасан велик орман гђа Полексија Пулека — Хампл.

Кад је 22. маја 1886. г. донешен закључак да се овакав дом подигне, није имала задруга више од 14.000 ф. капитала, на које се образује један нарочити подбор за скупљање прилога и са прилозима од 10 и 20 новч. скупили су ове госпође за годину дана 12.000 ф. а за другу годину још 13.000 ф. У прикупљању тих прилога помагале су највише саме учитељице. Здање је коштало 30.000 ф. без намештаја и носи на челу свом наслов: „Својим учитељицама подигао угарски народ из својих прилога“.

Ово је достојан и леп знак признања народног народним трудбеницама. Кад ће српске учитељице и учитељи доживети, да се народ на овај начин њима захваљује за труде и подвиге, које они улажу за срећу и напредак свога милон народа? Дај боже, да скоро доживимо и ту срећу!

(**Енглеска**). На свеучилишту у Белфасту дозвољено је и женским да слушају медицинске науке и да по свршеним наукама испите полажу.

(**Русија**). У смислу наредбе од 6. августа 1889. могу се у финладској бирати и женске у школеке одборе и у звања за сирочад.

(**Америка**). У здруженим државама североамеричким имаде данас 159 академија, које су намењене искључиво за више образоване женеке омладине. У њима се уче данас 20.800 девојака.

Елен Ринкле свештеница и придијачица у Клевану (Охијо) добила је дозволу да може о бављати законита венчавања.

(**Шведска**). Гђа Ана Борела настанила се као први женски лекар у Готенбургу. (Положила лекарски испит у Штокхолму на свеучилишту.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Месо суво да опростиш од плесни. Замочи га у воду, па онда у ситну со, којом се убије плесањ; она је отров за све живо, а плесањ је ствар жива.

Масло (путер) кад се ужеже, да поправиш. За ово има више начина. Неки га на ситно издробе и баце у чисту воду у коју су додали мало хлоркреча, н. пр. на 1 клгр. масла дода се 15 грама хлоркреча или 30 каплица. Масло се у тој води прогњечи и остави да постоји бар 2 сата, па се онда испере из две три чисте воде. Неки, кад изваде из кречне воде, као што смо горе навели, оставе да проноћи у скоро помужено неузварено млеко, па га тек сутра дан у чистој води исперу. Други опет у место млека баце га у ону слатку сурутку, из које су онај час извадили фришко масло, па поново разгњече, оперу, посоле и одмах троше; ако неће да троши онда оставе да преноћи у скоро помуженом млеку и онда тек исперу, осоле и троше. На 1 клгр. масла узме се 2 клгр. млека. Неки опет узимају у место хлоркреча воду, у којој је растворен „шикшов“ н. пр. на 1 фунту масла баца се 1 лот шикшова, па се остави масло у овакој води неколико сати и онда се опере у чистој води, посолити и троши.

Лешњике да боље сачуваш: Остави на дрвету да сазру и сами да отпадну, па онда их разастри на сунцу да провене мало, за тим разастри танко на тавану, па чешиће преврни лопатом.

Жита од задаха да опростиш: Промешај га са ситно истученим дрвеним угљем; колико жита толико и угља. Сандук или буре овако измешаног жита са угљем остави неколико дана да постоји, па онда угаљ на решето избаци.

Жита кад се продају или купују мере се на кантару, ал данас се зна, да сва жита, која стоје на влази, навуку у себе влаге и буду тежа. Жита, што се пренесе морем из Америке и Аустралије навуку преко $8\frac{1}{2}\%$ (постотака) влаге, а то је толико, да се тим наплати сав превоз. По томе је за продавце ово корисније, а за купце штетније, и обратно. На ово ваља пазити, кад купујеш или продајеш жито, па се послужи тим средством и тако ћеш 17% боље проћи у цени.

Нова справа за крплење и оправљање рубаља. Један Американац пронашао је справу за крплење и оправљање рубаља, као кошуља, чарапа и т. д. С том справом, која ради врло лако и брзо, штеде се нарочито очи. Она је врло проста и употребљива тато, да с њоме може радити и дете од шест година. Као облигатна уведена је ова справа у све женске школе у А-

мерици и Енглестој. У Паризу је продано тих справа 330.000. Стаје 2 фр, и може се наручити у Бечу.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

(Како се хране Бечлије.) Бечка варош издала је недавно званичан исказ о увозу и продаји хране у Бечу за год 1888., који издаје жалосну истину, да се становници Беча од године до године хране лошије. По том исказу потрошило се у Бечу целе поменуто године 42 974 873 килограма говеђине, или дневно 117.739 килограма, тако да је на сваку главу становништва дошло годишње 54 килограма, а дневно 15 декаграма говеђине, што износи нешто мање, него што је било предходне године. Коњскога меса потрошило се напротив више него предходне године и број коњских месарница порастао је за три, тако да их сада има у Бечу 33. Као потрошња говеђине тако је опала потрошња и других врста меса. Нарочито се опажа велики мањак код живине. Турака, гусака и патака продато је 485.775 комада, а предходне године било је 613 596. Пилића и голубова потрошено је 898.968 пара према 907 242 у предходној години. Исто тако смањила се потрошња јелена, фазана, јаребица и сличне дивјачи, што показује да већ и бољи грађански кругови морају у свом начину живота да се умерavaju. Брашна је год. 1888. донето у Беч 52,579.562 килограма, а године 1887. било је 56,095.800 килограма. Тако исто потрошило се мање и масла, говеђе и гушчије масти. Податци ови показују жалосно напредовање друштвене невоље, што се опажа особито по великим варошима.

(Јаја као храна.) Јаја од свију птица могу се јести. Али пошто се само од домаће живине могу јаја редовно прибављати, то људи једу поглавито кокошија јаја, ређе од патака и гусака. У многим пределима троше се много и риба јаја т. ј. икра, јер јаја од риба имају исте састојке као и птичија. Познато је, да се од икре неких риба (моруне и сродних) гради кусни ајвар. Обично људи мисле, да су јаја особито снажна храна, али то криво мишљење долази по свој прилици отуд, што јаја после јела брзо засите. Иначе су јаја по свом саставу прилично слаба храна. Вредност јаја у кујни оснива се на том, што су врло кусна како за себе тако и кад се једу са другим јелима. Она

су и у малој множини корисна као додатак многим јелима, јер им кусе поправљају, те се лакше једу многа, нарочита биљна јела, која би иначе била без куса. Ни при вештачком храњењу деце, где се много већ од шестог, седмог месеца с успехом јаја употребљују, није множина хране, што је деца добију у јајима, тако знатна, као што се то често држи.

Код нас се још продају на пијацама сва јаја из реда, и већа и мања, по исту цену. У западним земљама јаја се сортишу по величини, мања (тешка 45—50 грама), средња (55—60 грама) и већа (70 грама и више) и по томе се продају по развој цени. Љуска износи више него десетину од јајета и штогод су јаја мања, у толико тежа је љуска.

Кад јаја стоје, онда постају она лакша, јер из њих ветри непрестано вода, али је тај губитак незнатан, 20—40 милиграма дневно. Због тога не тону тада јаја у води, у којој има 10 постотка соли. Пошто су јаја затворена тешко пролазном љуском, то се збивају у њима врло споро унутарње промене, које иначе код других животињских материја нагло наступају. Почне ли јаје једном да труне, онда се не може више јести, јер из њега се развија тада смрдљив један гас, који се зове сумпороводик. Исти се гас развија у малој мери и при кухању здравих јаја, те због тог се и код свежих јаја, ако су се само дуже кухала него што треба при отварању љуске примећује помало гадан смрад од сумпороводика.

Унутра у јајету налажени су врло ретко живи биљни и животињски организми, али није познато, да је јелом јаја пренета каква болест на човека.

У новије доба почели су по фабрикама да суше јаја, те се после продају као конзерве. Ако су добро начињене, онда се могу употребити са свим као свежа јаја за додатак другим јелима, где их треба само водом накусити.

Пушење дувана није здраво ни за одрасле, а за младиће је баш опасно и врло штетно. У дувану се налази, као што је познато, неког отрова, који се зове „никотин“. Исти отров има велики уплив на живце и на крв човечију, а почеци пушачи формално се отрују од тога, јер она мука, оно повраћање, које скоро сваког почетника спопада, није ништа друго него знак отровног стања. Истина, да та велика моћ отрова тог мало по мало губи снагу своју на човека,

јер се нарав човекова навикава на то, али на младе људе, који су у развиту, има то штетних последица. Један је лекар пре неку годину дана поднео извештај лекарском друштву у Британији о свом посматрању на пушаче. Он је посматрао 38 деце од 9—14. године, који су мање ил више већ одани били пушењу. Код 27. њих било је баш озбиљних последица: неуредан крвоток, стомак је рђаво сваривао, настало је лупање срца, у мислима троми и код већине показала се жеља и тежња за опојна пијћа. Он је растворио хемички и крв ових, па је код 8. нашао, да се умалила она црвена зрнаца у крви, 12. њих је патило од навале крви на нос, 10-торо се тужило да не могу да спавају, 4. су добиле запаљиве ране, а 1 је од њих пао у суву болест. Што је дете млађе, тим је јачи уплив био са овим опасним посљедицама. Деца, која се добро хранила мање се тај штетан уплив показао. Од ове 38. деце било 8 испод 12. године; од ових 38 ро су њих 11 пушили 6 месеци. њих 8. 1 годину, а 16 преко 2 године. Он вели, да је ову децу лечио сам, па који су сасвим напустили дуван, излечио је сасвим њих 17 после 6 месеци, а за друге је требао пуну годину дана. — Ово нека служи нашим родитељима на поуку, да пазе на своју децу, и да им никако не дозвољавају да узимају тај отров бар, док не стану на снагу и док нарав не ојача, да се може лако одупрети овом отрову, који убија и тело и душу, а доцније и материјални напредак.

РАЗНО.

Велики ктитори. Српска православна црквена општина у Белој Цркви стекла је велике ктиторе (дародавце). Тамошњи становници гђа Јулијана Шмиц са својим сузругом *Александром* назидали су о свом трошку на срп. православном гробљу прекрасну капелу, са високим торњем, који на далеко казује свету диму општинску и славу ктитореку. Цркву је зидао немар г. Јосиф Сигл, а изнутра сликао тамошњи сликар г. Ђока Путник. Капелу ће издржавати за живота сама гђа Јулијана Шмицова, а после смрти њене издржаваће опет њен фонд од 4000 фор. ког је на ту цел истој црквеној општини завештала.

Срп. прав. црквена општина белоцркванска изјавила је као ктиторци протоколарно у својој редовној главној скупштини од 26. новембра о.

г. своју најтоплију благодарност, коју је једна депутација општинска од 12 лица под водством свога председника госп. М. Хр. Ристића и г. проте Стојадиновића овој великој ктиторци усмено изјавила и писмено предала. Ова је депутација од ктитора ових благонаклоно примљена и испраћена. Благо општини, са оваким добротворима а слава ктиторима!

Ст. бечејци скупили су међу собом 1894 ф. прилога и набавили за то својој цркви три лепа и велика звона. Ово је леп знак побожности и хришћанске свести код наше браће ст. бечејаца. Живели!

Младен Толан земљоделац из Павлиша набавио је о свом трошку све књиге за сву српску и сиромашну школу децу у своме месту. Заиста леп пример родољубива одушевљења; оваке је примере тешко наћи и код образованијих народа и међу интелегентнијим делом нашег народа.

Аца Милановић веленоседник и кр. акцезиста у миру из *Нових Карловаца (Сасе)* поклонио је срп. основној школи у своме месту лепу заставу која ће се сад о св. Сави осветити. Слава му!

Истој школи поклонила је по дозволи својих родитеља ученица новосадске срп. више девојач. школе гђица *Даринка Дејановићева* из тог места једну лепу св. савску слику. Живела!

Погреб Мише Димитријевића обављен је први дан божића уз велико саучешће месног грађанства, корпорација и многих изасланика са стране. Било је придошло 52 венца, које су пред мртвачким одром носили младићи, а уз сандук су ишли с воштаницама чланови „Матице Српске“. Пратила је основна школа, виша девојач. школа, којој је био покојник председник патроната, срп. вел. гимназија и занатлијска задруга са дуплирима.

Добротворна Задруга Срикиња Новосаткиња, одложила је, као што је познато, своју забаву од другог дана божића на нову годину због оног несретног случаја, што се овде десио пред наше благе дне. Тај случај је узрдао многе наше породице од посете чак и на осам дана доцније. Кад се та сметња и неприлика узме у обзир и околност, да многе породице код нас пате од нове болести „инфлуенсе“, онда можемо потпуно задовољни бити са оном посетом, која се показала на нашој забави о новој години, а још више са новчаним успехом, јер је ова забава донела задружној благајни око 300 фор. чисте добити.

Добротворна задруга Сркиња у В. Кикинди приређује о св. Сави венчић с томболом у корист своје благајне.

Из Беча јављају, да ће за **управитеља бечког бургтеатера** бити именован Србин г. Јоца Савић, садањи управитељ дворског позоришта у Монакову.

На дворском позоришту у Штутгарту славила је ово дана глумица **гђа. Лујза Шмит роф. Ритер** 75-то годишњи јубилеј. У години 1814 ступила је ова вештакиња као „питомица“ тог

позоришта, и ево је као старице од 84 године где слави свој 75 годишњи јубилеј глумовања. Тога вечера играла је старица вештакиња истим оним одушевљењем и расположењем, ону исту улогу баш онако, како ју је и пре 75 година први пут играла. Венаца је добила одвише, а ни сам краљ Карло није пропустио да јој поклони лично златан сахат са натписом. Гђа Шмит је држећа жена, тако, да се може очекивати да ће славити осамдесету-годишњицу свога глумовања

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосадкиња.

ЗАПИСНИК

*седнице одбора добротворне задруге Сркиња
Новосадкиња држане 13./25. децембра 1889.*

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Христина пл. Новићка подначелница; одборкиње: Јулка Политова, Пава Георгијевићка, Катинка Христићка, Марија Стратимировићка, Марија Плавшићка Пава Живановићка, Ирма Адамовићка, Софија Бипарићка, Христина Коцићка; прегледачице: Катица пл. Новићка, Софија Пушибрк.

бр. 60.

Чита се записник одборске седнице од 18./30. новембра о. г.

Одоставерава се.

бр. 61.

Чита се позив мађистрата сл. кр. Вароши Новог Сада од 17. дец. о. г. бр. 21.492. пол. и прилаже се табак за скупљање прилога за фонд варошког убогог дома као откуп од честитања нове године.

Решено, да се од стране задруге приложи 10 ф. на поменути цел.

бр. 62.

Чита се молба будимпештанског друштва „доброг срца“ (Jó szív) од октобра месеца о. г. бр. 72, којим моле, да ова задруга купи чланове за ову задругу и да н сама ступи у чланство. Оснивачи плаћају једанпут за свагда 100 ф. Редовни чланови су они, који се обвезу, да ће за 6 година плаћати по 5 ф.

С обзиром на добротворну цел решава се, да се ова задруга упише за редовног члана овог земаљског друштва „jó-szív-a“ и прва рата уплате има се сматрати за прилог на 1890. годину и благајна упућује, да и у будуће за пет других година уплаћује по 5 ф. свагда јануара месеца.

бр. 63.

Перовођа у име чланице гђе Марије Бичанеке моли, да се приправници сомборској гђици Зорки Бабићевој (П. год.) пошаље мали божићни прилог, јер је дете заслужио, а потребно је.

Прима се и благајкиња овлашћује, да од новаца намењених за божићни дар пошаље овој приправници 5 ф.

бр. 64.

Пијада Бајшевићева изучена кројачка ученица, сироче покојног учитеља Глише Бајшевића моли задругу, да јој се поклони шиваћа машина. што има задруга на расположењу и коју је од машинисте Шиндлера одавде пре 2—3 године за ту цел добила ова задруга.

Молба се уважава и машина ће јој се поклонити.

бр. 65.

Хермина Крауз из Д. Дијана у Ердељу код Múhlbacha — моли, да ју задруга обавести може ли она овде у Нов. Саду код какве српске ратарке изучити ткати српско платно од памука и свиле, она би радо и добро учитељицу наградила.

Председница изјављује, да је овој молитељици у повољном смислу већ одговорила

На знање.

ЗАПИСНИК

седнице одбора добротворне задруге Сркиња Новосаткиња држане у Нов. Саду 24. децембра 1889. (5. јануара 1890.)

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи; Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка благајкиња, одборкиње: Јулка Политова, Пава Георгијевићка, Катица Ђ Поповића, Ирма Адамовићка, Марија Плавшићка.

бр. 66.

Председница напомиње, да је јучерањи несретни случај између уредника „Заставе“ Јаше Томића и власника „Браника“ Мише Димитријевића потресао не само многе породице овде, него узнемирио цело грађанство, те прети, да ће нам заказана забава за други дан божића: 26. децембра (7. јануара 1890) о. г. одвећ слабо посећена бити, те је с тога нашла за нужно, да позове ову одборску седницу и да се посаветujemo, не би ли било саветно да се та забава одложи на неизвесно време, и после дужег саветовања

решено је, да се забава одложи на неизвесно време тим пре, што је забава наређена одмах сутрадан после укоца, кад ће тужна успомена на покојника бити још свежа, те се тим поводом умољава перовођа, да изда јавне плакате, да се забава одлаже и да отиде лично г. гостионичару Мајеру и г. обрштару 61. регименте, да откаже првом дворану, а другом музику

Записник седнице одбора добротворне задруге Сркиња Новосаткиња држање 30. децембра 1889. (11. јануара 1890.)

Председава: Јулка Радовановићка начелница; Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка благајкиња, одборкиње: Анка Павловићка, Софија Бипарићка, Марија Плавшићка, Катинка Христићка, Марија Ђ. Поповићка, Пава Георгијевићка, Јулка Политова и прегледачица: Катица пл. Новићка.

Бр. 67. Председница позива одбор, да се изјасни, кад жели, да се одржи одложена заједничка забава.

— Решава се, да се одржи лицем на нову годину 1. (13.) јануара 1890. године са истим програмом. Поводом тим умољава се перовођа, да даде штампати 200 плаката, којима ће се

публици објавити то и уједно, да оде г. обрштару регименте бр. 61. у град, да утврди музику, а начелница и подначелница примају на себе остали посао за дворану и друге нужне припреме.

ЧИТУЉА.

Живана Паунковића рођ. Тасића учитељица у Жабари у Србији, упокојила се, као што нам отуда јављају, 28. октобра пр. год. у Пожаревцу у наручју својих родитеља, а тек у 24. години свог млађаног живота. Гђа Живана свршила је четири разреда пожаревачке гимназије са одличним успехом, а за тим је довршила 1883. год. вишу девојачку школу с врло добрим успеком и постала одмах за тим учитељица у Праову а лане премештена отуда у Жабарима. На једном и другом месту примала је од надзорника својих одличне оцене за свој школски успех. Као што се по овом види, била је ово отлична и примерна учитељица народна. Сажаљевамо, прерани губитак народни и верног јој супруга Јована Паунковића учитеља цричког.

Царица немачка Аугуста, мајка садањег цара немачког, преминула је у Берлину у својој 80. години живота други дан Божића нашег. Била је покровитељица многих добротворних друштава женских у Немачкој и потпомагала је многе лепе и племените установе код немачког народа.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Славном заступству имовне општине Петроварад окружја у Митровици.

Горе именовано хваљено заступство је по одобрењу високе краљ. зем. владе у Загребу одредило *две стипендије*, сваку по 350 фтор. а. вр. мом заводу за глуво-неме. — На том узвишеном родољубивом и хуманитарном делу, мила ми је дужност, јавно највећу благодарност изрећи!

У Митровици, 26. децембра 1889.

Радивој Поповић.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВЕ.

Дечије Радовање. Накладна књижара Мил. Каракашевића у Сомбору издала је у 5 свезака лепе књижице за децу са сликама под горњим насловом. Цена је свакој књижици 10 новчића или 20 пара дин.

Витез, лист за српско витештво и привре-

ду, под највишом заштитом Њ В. краља Александра I. издаје у Шапцу Коло јакача „књаз Михаило“, уређује Милосав II Куртовић, стални сарадник је Милорад П. Деспотовић, главни администратор је Рајко Л. Стојићевић а за заграничну преписку Коста П. Куртовић. Лист излази 1, 10. и 20. сваког месеца, а цена му је за Србију 6 динара, а за стране земље 8 динара, један број 20 пара. Претплата се шаље администрацији, а рукописи уредништву овог листа.

ОДГОВОРИ :

Ћи Сари Стефановићки. — Черевих. — Примео сам од Вас у име претплате 18 ф. и платио сам овде чланарину за Вас за 1890 г. 4 ф. за које Вам шаљем признаницу. Хвала Вам на труду и доброту !

Ћици Катици Бановчанин. — Сурчин. Није било више календара „Годишњака“ по 50 н. те сам Вам за то послао онај по 35 нов. ; поштарина је 5 н. а 10 новч. Вам враћам у маркама. Примите поздрав наш !

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Умољавамо сваког брата и сестру, којима се допада наш рад, да се што пре претплате на овај наш лист за идућу 1890. годину и да га уједно препоруче и другим пријатељима и пријатељицама зарад лепе среће и бољег напретка нашег женског света.

Цена је листу означена на челу.

Само овај 1. број шаљемо свима дојаконским нашим претплатницима и молимо их, да нам у течају јануара месеца пошаљу ил претплату ил врате лист, или бар да јаве картом да желе и даље држати лист, те да се знамо равнати, колико ћемо примерака штампати у будуће. Ко нам до 1. фебруара о. г. не јави ништа ил не

пошаље претплату, нека и не чека 2. број. Искулимо, да је овакав начин скупљања претплате и најбољи и најпрактичнији, те да не будемо ни ми другима на терету нашим намећањем, као што хоће неки да говоре, а ни други да се пабе не слади нашом муком и трудом.

Јављамо још, да имамо на расположењу све бројеве нашег листа од последње три године ; једино су нам нестали бројеви од прве године и радо ћемо примити за 1 фор., примерке од прве године нашег листа ако би когод вољан био да нам то уступи јер се траже са многих страна.

У *Новом Саду*, 1. јануара 1890.

УРЕДНИШТВО.

ПОЗИВ

НА

XVII. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређују

УЧЕНИЦИ СРПСКЕ ВЕЛИКЕ ГИМНАЗИЈЕ У НОВОМ САДУ

на дан св. Саве, 14. (26.) јануара 1890.

У ДВОРАНИ „КОД ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ“
а у корист сиромашним својим саученицима.

Улазна цена од особе 1 фор. ау. вр.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Улазнице се могу добити у књижарама Браће М. Поповића и Луке Јоцића и на дан беседе у вече на касн.

Текст музикалне драме, која ће се приказати, може се по 20 нов. добити на касн.

Почетак у 7 часова у вече.

САДРЖАЈ: 1. Сретна нова година. — 2. † Миша Димитријевић — 3. Изгубљена жеља. — 4. Драго камење на светској изложби у Паризу. Од Мите Петровића — 5. Просјаков гроб. (А. Петефи). Ив. М. Поповић — 6. Прве хришћанке. Од Станка — 7. Лаж — 8. Белешке: а) Из просвете, б) За домаћице, в) Зарад здравља, г) Разно — 9. Рад добротворних задруга Срипкиња Новосаткиња. — Читуља. — Јавна захвала. — Нове књиге — Одговори. —

Позив на претплату. — Позив на беседу с игранком.